

تأثیر لحن غیر عادی گزارش سالانه بر کیفیت حسابرسی بر مبنای شاخص های ورودی کیفیت

یوسف مشکور کاظم الغانمی

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
yousufaliraqi2000@gmail.com

عبدالرضا محسنی

استادیار گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول)
Abdolreza.mohseni@iau.ac.ir

مجید عبدالحسین هاتف المریانی

دکتر، جامعه القادسیه کلیه اداره و الاقتصاد
majeedhatf@gmail.com

افسانه سروش یار

دانشیار گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
a.soroushyar@iau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۲۸

چکیده

این پژوهش به بررسی تأثیر مدیریت لحن در گزارش سالانه هیات مدیره درباره فعالیت و وضع عمومی شرکت بر کیفیت حسابرسی، بر مبنای شاخص های ورودی کیفیت، می پردازد. جامعه آماری شامل ۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عراق در بازه زمانی ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۳ است. داده های اولیه برای محاسبه متغیرها از طریق وب سایت بورس اوراق بهادار عراق جمع آوری، با استفاده از نرم افزارهای مربوطه استخراج، و در محیط EXCEL پردازش شده اند. تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها با بهره گیری از رگرسیون و با استفاده از نرم افزار STATA نسخه ۱۲ انجام شده است.

فرآیند تحلیل در سه بخش صورت گرفته است: در بخش اول، به توصیف آماری داده های مربوط به متغیرهای پژوهش پرداخته شده؛ در بخش دوم، فرضیه های پژوهش آزمون شده اند. در بخش سوم؛ تحلیل و بحث و نتیجه گیری صورت گرفته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان میدهد که لحن غیر عادی در گزارش های سالانه منجر به افزایش حجم رسیدگی حسابرس، تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، و در نهایت افزایش حق الزحمه حسابرسی می شود.
واژه های کلیدی: مدیریت لحن، هیات مدیره، کیفیت حسابرسی، گزارش سالانه.

۱- مقدمه

در ارائه گزارش های توصیفی حسابداری مدیر اختیاراتی در رابطه با چگونگی افساء محتوای اطلاعات بر عهده دارد، به گونه ای که حتی این اختیارها در نحوه نوشتار مطلب و لحن گزارش ها نیز مشاهده می شود. بنابر این این احتمال وجود دارد که مدیریت با تغییر در لحن گزارش های توصیفی و یا شفاهی خود، به عنوان شکلی از ادراک هدف دار و آگاهانه به دنبال تغییر در درک استفاده کنندگان از اطلاعات باشد (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۷) این موضوع از طریق تأثیرگذاری که بر تصمیمات سرمایه گذاران و تحلیلگران دارد، می تونند پیامدهای مالی و اقتصادی به دنبال داشته باشد، به همین دلیل لحن گزارش های توضیحی مدیران، برآورد خطر حسابرسی را به همراه خواهد داشت. (تابنگ و همکاران ۲۰۱۸) با جدایی ملکیت از مدیریت، مدیران می توانند نتایج ضعیف بدست آمده در شرکت را از طریق دستکاری در سود و یا با جهت دهی در افشای اطلاعات پنهان نمایند. (مهربان پور و همکاران، ۱۳۹۹) بدین ترتیب کیفیت سود و کیفیت افساء می تواند دو بعد اصلی کیفیت گزارش های مالی باشد که مدیران جهت ارائه اطلاعات به استفاده کنندگان از آنها استفاده می نمایند. لذا در این پژوهش با توجه به ضرورت و اهمیت این پدیده به دنبال پاسخگویی به این سوال هستیم :

مدیریت لحن در گزارش سالانه هیات مدیره درباره فعالیت و وضع عمومی شرکت بر کیفیت حسابرسی چیست ؟

۲- مبانی نظری پژوهش

یکی از هدف های گزارشگری مالی، ارائه اطلاعات سودمند به سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و طیفی گسترده از دیگران استفاده کنندگان صورت های مالی به منظور تصمیم گیری های مختلف می باشد. گزارشگری مالی همچنین نتیجه های ایفای وظیفه مباشرت مدیریت یا پاسخگویی آن هارا در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است، نشان می دهد. با توجه به اینکه بین مدیریت و سهامداران تضاد منافع وجود دارد و مدیران در پی حداکثر کردن پاداش و مزایای خود هستند، انگیزه کافی برای دستکاری و تحریف ارقام حسابداری در مدیران وجود دارد. در نتیجه، مدیریت در پی حداکثرکردن منافع خود به هزینه سهامداران و شرکت می باشد. حسابرسان به عنوان یک واسطه مالی می توانند تضاد منافع بین سهامداران و مدیریت را کاهش داده و باعث کاهش هزینه های نمایندگی شوند. مدیریت سوداغل به منظورافزایش پاداش مدیران، اجتناب از نقض

قراردادهای استقراض، تأثیر برانتظارات سرمایه گذاران و تأمین سرمایه خارجی انجام می گیرد، و می تواند منجر به تضاد منافع بین مدیران و سایرگروه های ذینفع و افزایش هزینه های نمایندگی شود، در نتیجه تصمیمات غیر بهینه و کم تر بهینه ای اتخاذ می شود و به موفقیت های بلندمدت مالی شرکت آسیب می رساند (رضازاده و همکاران، ۱۳۹۷). از طرفی نهادهای نظارتی در بازار سرمایه، شرکتها را به افشای اطلاعات خاصی در گزارش های مالی خود ملزم می کنند. در این گزارش ها شرح نوشتاری ارائه شده تابع خواست و نظر مدیریت است و برخلاف اطلاعات مندرج در صورت های مالی درباره نحوه ارائه اطلاعات نوشتاری از سوی سازمان های ذیصلاح اقدامی صورت نگرفته است. بدین ترتیب مدیران در گزارش های نوشتاری، در مقایسه با گزارش های مالی که به صورت کمی ارائه می شود، بهتر می توانند از طریق انتخاب سبک بیان یا نحوه ارائه اطلاعات، مقاصد خود را دنبال نمایند (هنری^۱، ۲۰۰۸). بر اساس تئوری نمایندگی^۲ مدیران شرکت با ارائه اطلاعات قابل توجه به ذینفعان خود، موفقیتها و دستاوردهای خود را به طور مبالغه آمیزی بزرگ نشان می دهند تا از این طریق اعتماد و اطمینان بیشتری نسبت به شرکت خود در بازار سرمایه ایجاد نمایند (آلی و همکاران^۳، ۲۰۱۸). به عبارتی مدیران این شرکتها تلاش می کنند تا از طریق انعکاس مثبت عملکرد خود در بازار سرمایه دیدگاه مثبتی برای سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل شرکت ایجاد نمایند و نقدینگی بیشتری را در بازار سرمایه جذب کنند تا امکان تأمین مالی طرح های سرمایه گذاری خود در آینده را فراهم آورند (عبداسلام^۴، ۱۹۹۹). بر اساس تئوری علامت دهی^۵، شرکت های سودآور در هنگام ارائه اطلاعات به طور معمول مشوق هایی که دارای بار روانی و انگیزشی مثبت است را به کار می گیرند تا از این طریق اعتماد سرمایه گذاران را جلب نموده و به استحکام مدیریت در رأس امور کمک نمایند (اویلر و همکاران^۶، ۲۰۰۳).

⁴ Abd-Elsalam

⁵ Signalling Theory

⁶ Oyeler et al.

¹ Henry

² Agency Theory

³ Aly et al.

جدول ۱- پیشینه پژوهش های داخلی

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان مقاله	یافته های کلیدی
۱	ثقفی و همکاران	۱۴۰۳	کیفیت گزارشگری مالی، مدیریت لحن گزارش های سالانه و حق الزحمه غیرعادی حسابرسی	مدیران نمی توانند از حق الزحمه های غیرعادی حسابرسی بعنوان ابزاری در جهت پوشش کیفیت پایین گزارشگری مالی استفاده نمایند.
۲	صفرنژاد بروجنی و همکاران	۱۴۰۲	تأثیر لحن گزارشگری مالی بر بازده سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	لحن گزارشگری مالی بر بازده سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر منفی و معناداری دارد
۳	وفایی پور و همکاران	۱۴۰۱	اقدام به ارائه الگوی مدیریت لحن (لحن نوشتار) و بررسی رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی	استفاده از مدیریت لحن نوشتار با اهداف اطلاع رسانی، می تواند از آن جایی که ارقام به واسطه محدودیت های ذاتی و یا محدودیت در استانداردهای حسابداری، قادر به انعکاس کامل واقعیت های اقتصادی نیستند، به بهبود خوانایی گزارش های مالی و اطلاعات بنیادی شرکت ها کمک کند
۴	اکبرلو و همکاران	۱۴۰۱	بررسی تأثیر سوبه های رفتاری مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی	خوش بینی و بیش اطمینانی مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد. اما کوتاه بینی مدیریت بر لحن خوش بینانه تأثیری ندارد.

جدول ۲- پیشینه پژوهش های خارجی

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان مقاله	یافته های کلیدی
۱	قطعان و محمد و همکاران	۲۰۲۴	تأثیر لحن گزارشگری مالی بر حق الزحمه حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عراق	لحن گزارشگری مالی تأثیر منفی و معناداری بر حق الزحمه حسابرسی دارد
۲	عزیزخانی و همکاران	۲۰۲۳	تأثیر ویژگی های رئیس کمیته حسابرسی بر انتخاب حسابرس، حق الزحمه حسابرسی و کیفیت حسابرسی	در مقابل، شرکت هایی با روسای کمیته حسابرسی که مدیران اجرایی هستند، کمتر احتمال دارد یک حسابرس بزرگ را استخدام کنند و اقلام تعهدی اختیاری بالاتری دارند.
۳	عواد و همکاران	۲۰۲۳	بررسی تأثیر ویژگی های حسابرس، حق الزحمه حسابرسی و تاخیر در گزارشهای حسابرسی و صاحبکار بر لحن غیرعادی گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عراق	دوره تصدی حسابرس، حق الزحمه حسابرسی و تاخیر گزارشهای حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی بر لحن غیرعادی گزارش حسابرسی تأثیر معنادار دارد.
۴	الطایی و همکاران	۲۰۲۲	بررسی تأثیر کمیته حسابرسی و ویژگی های تیم حسابرسی بر کیفیت حسابرسی با توجه به نقش میانجی فرآیند حسابرسی کارآمد در بخش نساجی در عراق	ارتباط قوی بین کمیته حسابرسی، تیم حسابرسی و کیفیت حسابرسی صنعت نساجی عراق و فرآیند حسابرسی کارآمد را نشان داد

۴- فرضیه های پژوهش

این پژوهش از نظر نوع هدف کاربردی، و از نظر شیوه ی انجام، از نوع پژوهش های توصیفی است که به بررسی همبستگی بین متغیرها پرداخته است و از نظر بعد زمانی نیز، از نوع پژوهش های گذشته نگر است.

- (۱) لحن غیرعادی گزارش سالانه بر حق الزحمه حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- (۲) لحن غیرعادی گزارش سالانه بر تأخیر در انتشار گزارش حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری دارد

۵- روش پژوهش

این مطالعه از فرهنگ لغت معنایی دانشگاه عراق برای شمارش فراوانی کلمات مثبت و منفی استفاده کرد. لحن خالص گزارش سالانه به عنوان تفاوت بین درصد کلمات مثبت و درصد کلمات منفی اندازه گیری شد (پرایس و همکاران، ۲۰۱۲). لحن گزارش سالانه تابعی از عملکرد فعلی، فرصت رشد و ریسک مرتبط با یک شرکت است (لی، ۲۰۱۰، a؛ ۲۰۱۰، b؛ هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴):

$$TONE_{i,t} = \beta_0 + \beta'X_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (3)$$

در معادله (۳)، TONE لحن خالص گزارش سالانه است که برابر است با تفاوت بین فراوانی کلمات مثبت و منفی (پرایس و همکاران، ۲۰۱۲). TONE دارای دامنه ای از ۱ تا ۱ است و $X_{i,t}$ بردار متغیرهای کنترلی است که بر لحن گزارش سالانه تأثیر می گذارد. این موارد شامل ROA است که با تقسیم سود خالص جاری بر کل دارایی ها محاسبه می شود. PRO، که نرخ بازده سالانه سهام است که سرمایه گذاری مجدد سود نقدی سهام را در نظر می گیرد. MV، که لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار است. BM، که نسبت ارزش دفتری به بازاری است. SD_RET که انحراف استاندارد سالانه بازده ماهانه سهام است. SD_ROA، که انحراف استاندارد عملکرد در پنج سال گذشته است (به طوری که ROA برای اندازه گیری عملکرد استفاده می شود). AGE، لگاریتم طبیعی مدت زمان پذیرفته شدن شرکت در بورس است. و LOSS که یک متغیر ساختگی است، اگر سود خالص شرکت در دوره جاری منفی باشد LOSS برابر با ۱ و در غیر این صورت ۰ است. DROA تفاوت مرتبه اول ROA است. لحن غیر عادی به عنوان باقیمانده معادله (۳) تعریف می شود.

۱-۵ مدل های مورد استفاده برای آزمون فرضیه های

پژوهش

مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه های پژوهش

به پیروی از تنگ و هان (۲۰۲۳) مدل های تحقیق به شکل زیر تصریح می گردند:

مدل های مربوط به فرضیه اول و دوم بر اساس معیارهای ورودی کیفیت حسابرسی:

انتظار می رود علامت ضرایب لحن غیرعادی ($\beta_1 AT_{it}$) مثبت باشد.

$$AF_{it} = \alpha + \beta_1 AT_{it} + \sum_{j=1}^n \theta_{j1} X_{i1t} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$ARL_{it} = \emptyset + \beta_2 AT_{it} + \sum_{j=2}^n \theta_{j2} X_{i2t} + \gamma_{it} \quad (2)$$

جدول زیر شامل آمار توصیفی برای همه متغیرهای بکاررفته در پژوهش هست. تعداد مشاهدات معتبر و درست برای هر متغیر ۸ سال می باشد. داده های موردنظر مربوط به ۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عراق است، که دوره های زمانی ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۳ را در بر گرفته است. در بخش اول مهم ترین شاخص های مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. از بین شاخص های مرکزی، میانگین و از شاخص های پراکندگی، انحراف معیار متغیر استفاده شده است. علاوه بر این برای هر متغیر ماکزیمم و مینیمم نیز ارائه شده است، که تفاضل این دو مقدار، یکی از ساده ترین شاخص های پراکندگی، یعنی ضریب تغییرات را به دست آمده می آورد. میانگین اصلی ترین شاخص مرکزی است که مقدار آن، دقیقاً در نقطه تعادل یا مرکز ثقل توزیع قرار می گیرد و نهایتاً انحراف معیار، مهم ترین پارامتر پراکندگی است که از جذر واریانس به دست می آید. این شاخص ها در جدول ۱ ارائه شده اند. ارقام این جدول به کمک نرم افزار Excel و STATA نسخه ۱۲ محاسبه شده اند.

با توجه به ارقام مندرج در جدول ۱، تعداد داده ها ۳۲۰ می باشد (۴۰ شرکت طی پنج سال شامل ۳۲۰ سال-شرکت مشاهده) همچنین هیچ داده مفقودی (Missing) دیده نمی شود. آمارهای توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، مینیمم و ماکزیمم می باشند. میانگین متغیرها تقریباً نزدیک به هم می باشند و گستره و پراکندگی این متغیرها تقریباً به یک اندازه است.

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده ها است. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر تأخیر در انتشار گزارش حسابرسی برابر با ۷۵.۶۴۱ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند.

جدول ۱: آماره های توصیفی

متغیر	علامت اختصاری	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	میان	چولگی	کشیدگی
حق الزحمه حسابرسی	AF	۲/۴۶	۶/۸۵	۴/۲۸	۰/۴۸	۶.۵۵	۱/۲۱	۱/۷۱
تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی	ARL	۱۶	۱۳۹	۷۵/۶۴۱	۲۴/۷۳۳	۷۹	-۱/۲۶	۰/۸۷
لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت	AT	۰/۳۱۲	۰/۹۴۱	۰/۵۱۴	۰/۲۰۸	۰/۶۷۴	۱/۳۳	-۰/۵۸
سودآوری	ROA	۰/۱۶	۰/۸۴	۰/۳۴	۰/۴۴۶	۰/۷۲	۰/۹۱	-۰/۹۶
نرخ بازده سالانه سهام	PRO	-۰/۲۲	۰/۵۸	۰/۱۶	۰/۱۸	۰/۳۹	-۱/۳۷	-۱/۰۸
اندازه شرکت	MV	۹/۹۹	۲۱/۳۲	۱۴/۳۸	۰/۴۶	۱۷/۵۳	-۰/۲۸۷	۱/۹۱۹
فرصت رشد شرکت	BM	۰/۰۴۸	۴/۸۴	۱/۷۱۸	۱/۳۴	۲/۸۷	-۰/۱۶۸	۱/۴۷۵
انحراف استاندارد سالانه بازده	SD_RET	۰/۰۹۳	۱/۶۹	۰/۲۲	۰/۲۸	۱/۲۷	-۰/۱۲۲	۱/۰۲۳
انحراف استاندارد عملکرد	SD_ROA	۰/۰۷	۰/۳۴	۰/۱۴۲	۰/۱۸	۰/۲۳۱	۱/۴۹۹	۱/۳۳۰
عمر شرکت	AGE	۹	۵۳	۳۶/۳۹	۱۷/۵۶	۴۷	۱/۲۳۹	۱/۱۵۶

جدول ۲: آماره های توصیفی متغیرهای باینری

متغیر	علامت اختصاری	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تجدید آرایه صورت های مالی	RFS	۰	۱	۰/۶۲۱	۰/۴۵۰
نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول)	ART	۰	۱	۰/۴۷۱	۴۸۰/۰
زیان شرکت	LOSS	۰	۱	۲۷۴.۰	۱۱.۰

شرکت i در سال t ؛ PRO ، نرخ بازده سالانه سهام شرکت i در سال t ؛ MB ، فرصت رشد شرکت i در سال t ؛ MV ، لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار i در سال t ؛ ROA_i ، نسبت بازده دارایی شرکت i در سال t ؛ ε_{it} ، جمله خطا شرکت i در سال t ؛ BM ، نسبت ارزش دفتری به بازاری شرکت i در سال t ؛ SD_RET ، انحراف استاندارد سالانه i در سال t ؛ SD_ROA ، انحراف استاندارد عملکرد شرکت i در سال t ؛ AGE ، عمر شرکت i در سال t ؛ $LOSS$ ، زیان شرکت i در سال t ؛

همانگونه که در جدول مشاهده می شود تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی بالاترین انحراف معیار (24/733) و زیان شرکت کمترین انحراف معیار (۰/۱۱) را به خود اختصاص داده اند. این امر نشان می دهد که تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی بیشترین میزان پراکندگی را داشته است. جریان نقد آزاد حاصل یک احتمال است و مقدار آن بین صفر و یک در نوسان است، لذا دارای کمترین میزان پراکندگی می باشد. همچنین بیشترین میزان میانگین مربوط به متغیر تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی است.

$$= \beta_0 + \beta_1 AT_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 PRO_{it} + \beta_4 AF_{it} + \beta_5 MV_{it} + \beta_6 BM_{it} + \beta_7 SD_RET_{it} + \beta_8 SD_ROA_{it} + \beta_9 LOSS_{it} + \varepsilon_{it}$$

۵-۲ مدل آزمون مدل اول

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ AF ، حق الزحمه حسابرسی i در سال t ؛ شرکت i در سال t ؛ AT ، لحن غیرعادی گزارش سالانه

جدول ۳: آزمون مدل اول

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت	AT	۰/۰۴	۴/۱۸	۰/۰۰۰
سودآوری	ROA	-۰/۲۳	-۳/۲۲	۰/۰۰۰
نرخ بازده سالانه سهام	PRO	-۰/۰۲	-۲/۱۵	۰/۰۳۹
اندازه شرکت	MV	۰/۰۹۹	۴/۵۴	۰/۰۰۰
فرصت رشد شرکت	BM	-۰/۳۴	-۲/۶۵	۰/۰۱۲
انحراف استاندارد سالانه بازده	SD_RET	۰/۰۹۶	۱.۵۷	۰.۱۹۲

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
انحراف استاندارد عملکرد	SD_ROA	۰/۱۲	۲/۲۴	۰/۰۳۲
عمر شرکت	AGE	۰/۱۶	۲/۵۴	۰/۰۱۸
زیان شرکت	LOSS	۰/۰۱	۱/۲۶	۰/۱۴۲
عرض از مبدا	β_0	۰۰/۱۰	۰/۷۹	۰/۳۵۱
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۵۱	آماره F	۸۱/۳۸
دوربین واتسون		۲/۰۱	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

است. ضریب تعیین تعدیل شده نشان میدهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می شود. این ضریب در رگرسیون کاربرد زیادی دارد. که بر اساس نتیجه این فرضیه ضریب تعیین تعدیل شده این تحقیق ۰/۵۱ درصد می باشد.

۵-۲-۲ آزمون فرضیه اول

H0: لحن غیرعادی گزارش سالانه بر حق الزحمه حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری ندارد.

H1: لحن غیرعادی گزارش سالانه بر حق الزحمه حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری دارد.

برای بررسی معنی دار بودن مدل رگرسیون خطی از آماره F استفاده شده است. نتایج جدول ۴-۷ بیانگر آماره F برابر (۸۱/۳۸) و سطح معناداری (۰/۰۰۰) که نشان دهنده بهینه بودن مدل برای آزمون فرضیه است. ضریب تعیین شده میزان رابطه بین متغیر مستقل و وابسته را مشخص می کند. ضریب تعیین ۰/۵۱ می باشد. آزمون دوربین واتسون به بررسی خودهمبستگی بین متغیرها می پردازد و اگر بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد مشکل خودهمبستگی وجود ندارد با توجه به نتایج خودهمبستگی وجود ندارد.

متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه به عنوان متغیر مستقل، حق الزحمه حسابرسی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، انحراف استاندارد عملکرد، عمر شرکت و زیان شرکت به عنوان متغیر کنترلی در تحقیق شناخته می شوند. متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) در جدول ۴-۷ با متغیر حق الزحمه حسابرسی ارتباط مثبت و مستقیم دارد که نشان می دهد با افزایش لحن غیرعادی گزارش سالانه، حق الزحمه حسابرسی افزایش می یابد. بین متغیرهای کنترلی سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد عملکرد و عمر شرکت با متغیر حق الزحمه حسابرسی ارتباط معناداری وجود دارند. با توجه به اینکه بین لحن غیرعادی گزارش سالانه و حق الزحمه حسابرسی ارتباط مثبت و معنی داری دارد، فرضیه اول تحقیق پژوهش مورد تأیید واقع می شود. مفهوم معنی داری در همبستگی این است آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می توان شانس و تصادفی دانست یا واقعا بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد بدست آمده معنی دار است یا خیر، از خود عدد بدست آمده با اهمیت تر

بدان معنا است متغیرهای تحقیق دارای همسانی واریانس و عدم خودهمبستگی می‌باشند.

جدول ۶: آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس

فرضیه	آزمون ناهمسانی واریانس ها			آزمون خود همبستگی		
	Chi 2	سطح معناداری	ناهمسانی	F	سطح معناداری	خود همبستگی
دوم	۱/۱۲	۰/۰۹۲	ندارد	۰/۸۷	۰/۱۸۳	ندارد

گزارش سالانه شرکت i در سال t PRO_{it} ، نرخ بازده سالانه سهام شرکت i در سال t ؛ MB_{it} ، فرصت رشد شرکت i در سال t ؛ MV_{it} ، لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار i در سال t ؛ ROA_{it} ، نسبت بازده دارایی شرکت i در سال t ؛ ε_{it} ، جمله خطا شرکت i در سال t ؛ BM_{it} ، نسبت ارزش دفتری به بازاری شرکت i در سال t ؛ SD_RET_{it} ، انحراف استاندارد سالانه i در سال t ؛ SD_ROA_{it} ، انحراف استاندارد عملکرد شرکت i در سال t ؛ AGE_{it} ، عمر شرکت i در سال t ؛ $LOSS_{it}$ ، زیان شرکت i در سال t ؛

$$= \beta_0 + \beta_1 AT_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 PRO_{it} + \beta_4 ARL_{it} + \beta_5 MV_{it} + \beta_6 BM_{it} + \beta_7 SD_RET_{it} + \beta_8 SD_ROA_{it} + \beta_9 AGE_{it} + \beta_{10} LOSS_{it} + \varepsilon_{it}$$

۳-۵- مدل آزمون فرضیه‌های دوم

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ ARL ، تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی i در سال t شرکت i در سال t ؛ AT ، لحن غیرعادی

جدول ۷: آزمون مدل دوم

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت	AT	۰/۳۰۵	۳/۷۴	۰/۰۰۰
سودآوری	ROA	۰/۲۱	۴/۶۴	۰/۰۰۰
نرخ بازده سالانه سهام	PRO	-۰/۱۰	-۰/۷۵	۰/۴۰۸
اندازه شرکت	MV	۰/۰۱۴	۳/۲۶	۰/۰۰۰
فرصت رشد شرکت	BM	-۰/۰۲	-۰/۱۸	۰/۸۲۵
انحراف استاندارد سالانه بازده	SD_RET	۰/۵۰۷	۳/۹۷	۰/۰۰۰
انحراف استاندارد عملکرد	SD_ROA	-۰/۲۱۹	-۰/۹۵	۰/۳۱۰
عمر شرکت	AGE	۰/۴۰	۱/۰۸	۰/۳۰۷
زیان شرکت	LOSS	۰/۶۹	۳/۷۱	۰/۰۰۰
عرض از مبدا	C	۰/۰۸۴	۲/۸۴	۰/۰۰۹
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۵۳	آماره f	۸۳/۸۱
دوربین واتسون		۲/۳۳	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی ارتباط مثبت و مستقیم دارد که نشان می‌دهد با افزایش لحن غیرعادی گزارش سالانه، تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی افزایش می‌یابد. بین متغیرهای کنترلی سودآوری، اندازه شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، و زیان شرکت با متغیر تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی ارتباط معناداری وجود دارند. با توجه به اینکه بین لحن غیرعادی گزارش سالانه و تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی ارتباط مثبت و معنی داری دارد، فرضیه دوم تحقیق پژوهش مورد تأیید واقع می‌شود. مفهوم معنی داری در همبستگی این است آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می‌توان شانس و تصادفی دانست یا واقعا بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد بدست آمده معنی دار است یا خیر، از خود عدد بدست آمده با اهمیت تر است. ضریب تعیین تعدیل شده نشان میدهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می

۳-۵-۱ آزمون فرضیه دوم

برای بررسی معنی دار بودن مدل رگرسیون خطی از آماره F استفاده شده است. نتایج جدول (۴-۱۱) نشان دهنده بهینه بودن فرضیه برای آزمون فرضیه است. آماره F (۸۳/۸۱) و سطح معناداری (۰/۰۰۰) مؤید معنادار بودن فرضیه برای آزمون فرضیه است. ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۵۳ می‌باشد.

متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه به عنوان متغیر مستقل، تاخیر در انتشار گزارش حسابرسی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، انحراف استاندارد عملکرد، عمر شرکت و زیان شرکت به عنوان متغیر کنترلی در تحقیق شناخته می‌شوند. متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) با متغیر

شود. این ضریب در رگرسیون کاربرد زیادی دارد. که بر اساس نتیجه این فرضیه ضریب تعیین تعدیل شده این تحقیق ۵۳/۰ درصد می باشد.

۶- بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر لحن غیرعادی در گزارش‌های سالانه شرکت‌ها بر کیفیت حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عراق بوده است. کیفیت حسابداری در این تحقیق بر اساس چهار شاخص کلیدی شامل: حق الزحمه حسابداری، تأخیر در صدور گزارش حسابداری، تجدید ارائه صورت‌های مالی و نوع گزارش حسابداری (مقبول یا غیرمقبول) سنجیده شده است. به منظور اندازه‌گیری لحن غیرعادی، از ابزارهای تحلیل محتوای متنی گزارش‌های سالانه استفاده شده که توانست میزان انحراف از لحن معمول و شفاف و غیر مبهم را استخراج و تحلیل کند.

یافته‌های تحقیق نشان می دهد که لحن غیر عادی گزارش های مدیریتی، به عنوان عاملی زبانی، تأثیر مستقیمی بر فرآیند و هزینه های حسابداری دارد. به طور مشخص، نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان می دهد که لحن غیر عادی در گزارش های سالانه منجر به موارد زیر می شود:

- ۱) افزایش حجم رسیدگی و تلاش حسابرس در مواجهه با محتوای غیر شفاف و پیچیده؛
- ۲) تأخیر در ارائه گزارش حسابداری به دلیل نیاز به تحلیل عمیق تر؛
- ۳) افزایش حق الزحمه حسابداری به دلیل افزایش ریسک و زمان صرف شده برای ارزیابی اطلاعات.

فرضیه اول، مبنی بر اینکه لحن غیرعادی گزارش سالانه با افزایش حق الزحمه حسابداری همراه است، مورد تایید قرار گرفت تحلیل های آماری نشان داد که این رابطه مثبت و معنادار است ($p=0.000$). این نتیجه نشان می دهد که حسابرسان، در مواجهه با متونی که از لحن شفاف و عادی انحراف دارند، ریسک بیشتری را تشخیص داده و متناسب با آن، هزینه خدمات خود را افزایش می دهد.

فرضیه دوم نیز تأیید شد و نشان داد که لحن غیر عادی با تأخیر در صدور گزارش حسابداری ارتباط مثبت دارد. ضریب معنادار این رابطه ($p=0.000$) تایید می کند که پیچیدگی لحن و محتوای گزارش های سالانه، فرآیند تحلیل حسابرسان را زمان برتر می کند و بر زمان انتشار گزارش تأثیر می گذارد. یافته های این تحقیق از منظر نظری نیز حائز اهمیت است. نظریه هزینه های حسابداری بیان می کند که افزایش ریسک، ابهام یا تلاش مورد نیاز در فرآیند حسابداری، منجر به افزایش

حق الزحمه می شود. لحن غیر عادی، به عنوان یکی از اشکال پنهان سازی یا دستکاری اطلاعات، به طور بالقوه موجب افزایش این تلاش و ریسک می گردد. بنابراین، این پژوهش نشان داد که عناصر زبانی و ساختارهای متنی گزارش های مالی نقش معناداری در رفتار حرفه ای حسابرسان ایفا می کنند.

در مجموع، یافته های تحقیق ضمن هم راستایی با ادبیات نظری و شواهد پیشین، حاکی از آن است که لحن غیر عادی به عنوان یک شاخص کیفی مهم، می تواند در ارزیابی ریسک حسابداری، کیفیت افشا و پیش بینی رفتار حسابرسان مورد توجه قرار گیرد. این موضوع می تواند برای تدوین سیاست های نظارتی و آموزشی در بازارهای نوظهوری مانند عراق نیز راهگشا باشد.

مقایسه با پیشینه های پژوهش

مطالعات متعددی در داخل و خارج کشور به بررسی تأثیر محتوای متنی گزارش ها بر کیفیت حسابداری پرداخته اند:

- امینی و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که لحن غیر عادی منجر به افزایش تلاش حسابرس و در نتیجه افزایش حق الزحمه می شود تایید کننده فرضیه اول این پژوهش.
- جهان خانی و نظری (۱۴۰۰) به این نتیجه رسیدند که گزارش های مالی با ساختار زبانی پیچیده، منجر به تأخیر در صدور گزارش حسابرس می شوند؛ هم راستا با فرضیه دوم.
- در سطح بین الملل، Li (2010) و Huang et al. (2014) با استفاده از تحلیل متنی، به نقش محتوای زبان در پیش بینی هزینه و زمان افشای گزارش های مالی پی بردند.
- Hoberg & Lewis (2017) اثبات کردند که لحن منفی و مبهم گزارش های سالانه، موجب رفتار محافظه کارانه تر حسابرسان و افزایش هزینه های حسابداری می شود.

۷- پیشنهاد های پژوهش

۷-۱ پیشنهاد های کاربردی

- ۱) ارتقاء آموزش تخصصی حسابرسان و مدیران مالی با توجه به یافته های این پژوهش که نشان دهنده تأثیر مدیریت لحن در گزارشگری مالی بر کیفیت حسابداری است (Brown & Tucker, 2011)، توصیه می شود سازمان های بورس و نهادهای ناظر در عراق برنامه های آموزشی تخصصی برای حسابرسان و مدیران مالی

فهرست منابع

- اکبرلو، ع، جعفری، س.، و علیخانی، ر. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر سویه های رفتاری مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی. *مجله پژوهش های حسابداری مالی*، ۴(۴)، ۲۵-۴۵.
- تقفی، م.، محمدی، ش.، و عباسی، ک. (۱۴۰۳). بررسی کیفیت گزارشگری مالی، مدیریت لحن و اثر آن بر حق الزحمه غیر عادی حسابرسی. *فصلنامه توسعه حسابرسی*، ۱۵(۱)، ۳۳-۵۵.
- صفرنژادبروجنی، م.، محمودی، س.، و سعادت، ف. (۱۴۰۲). تأثیر لحن گزارشگری مالی بر بازده سهام. *پژوهش های مالی*، ۱۵(۱)، ۲۱-۴۰.
- وفای پور، م.، رهنما، ف.، و ایزدی، پ. (۱۴۰۱). الگوی مدیریت لحن و رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی. *پژوهش های حسابداری مالی*، ۱۳(۳)، ۷۱-۹۰.
- Bonsall, S. B., Miller, B. P., & White, A. W. (2017). The tone of financial reports and investor decision making. *Journal of Accounting Research*, 55(3), 585-628.
- Brown, S., & Tucker, J. (2011). Large-sample evidence on firms' year-over-year MD&A modifications. *Journal of Accounting Research*, 49(2), 309-346.
- Feldman, R. (2013). Techniques and applications for sentiment analysis. *Communications of the ACM*, 56(4), 82-89.
- Henry, E. (2008). Are investors influenced by how earnings press releases are written?. *Journal of Business Communication*, 45(4), 363-407.
- Hope, O.-K., Thomas, W. B., & Vyas, D. (2008). Financial reporting quality of US private and public firms. *The Accounting Review*, 83(5), 1235-1263.
- Huang, A. H., Teoh, S. H., & Zhang, Y. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89(3), 1083-1113.
- Li, F. (2010). The information content of forward-looking statements in corporate filings—A Naive Bayesian machine learning approach. *Journal of Accounting Research*, 48(5), 1049-1102.
- Loughran, T., & McDonald, B. (2016). Textual analysis in accounting and finance: A survey. *Journal of Accounting Research*, 54(4), 1187-1230.
- Tetlock, P. C., Saar-Tsechansky, M., & Macskassy, S. (2008). More than words: Quantifying language to measure firms' fundamentals. *Journal of Finance*, 63(3), 1437-1467.

تدوین کنند تا مهارت شناسایی و مدیریت لحن را بهبود بخشند. (Loughran & McDonald, 2016)

۲) تقویت سازوکارهای نظارتی و تنظیم‌گری نتایج مطالعه مؤید اهمیت نظارت دقیق بر گزارشگری مالی و نحوه ارائه آن است. بنابراین، سازمان بورس عراق می‌تواند با وضع مقررات شفاف‌تر و ایجاد چارچوب‌های نظارتی جامع‌تر، از سوءاستفاده در مدیریت لحن و کاهش کیفیت حسابرسی جلوگیری نماید. (Li, 2010)

۲-۲ محدودیت‌های پژوهش

- ۱) محدودیت در تعمیم نتایج به سایر بورس‌ها این پژوهش محدود به بورس اوراق بهادار عراق بوده و به دلیل تفاوت‌های ساختاری، فرهنگی و اقتصادی، تعمیم نتایج به سایر بازارهای مالی باید با احتیاط انجام شود. (Hope et al., 2008)
- ۲) محدودیت دوره زمانی داده‌های پژوهش مربوط به بازه زمانی خاصی هستند که تحت تأثیر عوامل سیاسی و اقتصادی ویژه‌ای بوده‌اند و ممکن است در دوره‌های دیگر نتایج متفاوت باشد. (Bonsall et al., 2017)

۳-۷ پیشنهادها پژوهش‌های آتی

- ۱) گسترش مطالعه به بازارهای مالی دیگر و کشورهای مختلف
- پژوهش‌های آینده می‌توانند با بررسی بورس‌های دیگر کشورها، به ویژه کشورهای منطقه، قابلیت تعمیم یافته‌های مدیریت لحن در گزارشگری مالی را افزایش دهند. (Brown & Tucker, 2011)
- ۲) تحلیل تأثیر مدیریت لحن در صنایع مختلف بررسی تفاوت‌های مدیریت لحن در صنایع مختلف و تأثیر آن بر کیفیت حسابرسی، می‌تواند به فهم دقیق‌تر نقش صنعت در مدیریت لحن کمک کند (Loughran & McDonald, 2016).
- ۳) استفاده از روش‌های پیشرفته تحلیل متن و هوش مصنوعی
- مطالعات آتی می‌توانند با به‌کارگیری فناوری‌های نوین یادگیری ماشینی و تحلیل احساسات، دقت تحلیل لحن را بهبود بخشند. (Feldman, 2013)

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 17/ No. 66/ Summer 2027

The Effect of Unusual Tone of the Annual Report on Audit Quality Based on Quality Input Indicators in Companies Member

Yousef Mashkoo Kazem Elghanimi

PH.D Student Department of Accounting, Isf.C. Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Yousufaliraqi2000@gmail.com

Abdolreza Mohseni

Associate Professor, Department of Accounting, Bu.C. Islamic Azad University, Bushehr, Iran

(author responding)

Abdolreza.mohseni@iau.ac.ir

Majid Abdolhossein Hatf Al-Maryani

Dr. Al-Qadisiyah Community, all administration and economics

majeedhatf@gmail.com

Afsaneh Soroushyar

Associate Professor, Department of Accounting, Isf.C. Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

a.soroushyar@iau.ac.ir

Abstract

This study examines the impact of tone management in the annual report of the board of directors regarding the company's activities and general status on audit quality, based on input-oriented quality indicators. The research sample consists of 40 companies listed on the Iraqi Stock Exchange during the period from 2016 and 2023. The required data were collected from the official website of the Iraqi Stock Exchange, extracted using specialized software, and processed in the EXCEL environment. Data analysis and hypothesis testing were conducted using regression analysis via STATA version 12 software .

The analysis was carried out in three stages: first, descriptive statistics of the research variables were presented; the second, the research hypotheses were tested. the results of the hypothesis testing indicate that an abnormal tone in annual reports leads to an increase in audit workload, which causes delays in issuing audit reports and consequently results in higher audit fees.

Keywords: Tone management, Board of directors, Audit quality, Annual report